

ÖRKÉNY ISTVÁN
VÁLOGATOTT EGYPERCES
NOVELLÁK

Réber László rajzaival,
forrásuk az alábbi német kiadás:

István Örkény. Gedanken im Keller. Mini-Novellen.
[Gondolatok a pincében. Egyperces novellák],
ausgew., übers.: Vera THIES,
ill.: László RÉBER, Berlin, Eulenspiegel, 1979, 1984, 1992

Réber László itt közölt rajzai nem azonosak az *Egyperces novellák* magyar kiadásaihoz készített rajzokkal!

Vö. Egyperces novellák / Örkény István; [ill. Réber László]. Budapest, Magvető Könyvkiadó, 1968.
[További, bővített kiadások: 1969, 1970, 1974 (!), 1977, 1978, 1979, 1981]

A digitalizált *Egyperces novellák*: https://reader.dia.hu/document/Orkeny_Istvan-Egyperces_novellak-15378

HASZNÁLATI UTASÍTÁS

A mellékelt novellák rövidségük ellenére is teljes értékű írások. Előnyük, hogy az ember időt spórol velük; mert nem igényelnek hosszú hetekre-hónapokra terjedő figyelmet. Amíg a lágy tojás megfő, amíg a hívott szám (ha foglaltat jelez) jelentkezik, olvassunk el egy Egyperces Novellát.

Rossz közérzet, zaklatott idegállapot nem akadály. Olvashatjuk őket ülve és állva, szélben és esőben vagy túlszűfolt autóbuszon közlekedve. A legtöbbje járkálás közben is élvezhető!

Fontos, hogy a címekre ügyeljünk. A szerző rövidsége törekedett, nem adhatott hát semmitmondó föliratokat. Mielőtt villamosra szállnánk, megnézzük, milyen jelzésű a kocsí. E novelláknak éppily fontos tartozékuk a címe.

Ez persze nem azt jelenti, hogy elég csupán a föliratokat olvasgatni. Előbb a cím, aztán a szöveg: ez az egyetlen helyes használati mód.

Figyelem!

Aki valamit nem ért, olvassa el újra a kérdéses írást. Ha így sem érti, akkor a novellában a hiba.

Nincsenek buta emberek, csak rossz Egypercesek!

ARRÓL, HOGY MI A GROTESZK

Szíveskedjék terpeszállásba állni, mélyen előrehajolni, s ebben a pozitúrában maradvá, a két lába közt hátratekinteni: Köszönöm.

Most nézzünk körül, adjunk számot a látottakról.

Íme, a világ fejtetőre állt. Férfilábak kalimpálnak a levegőben, visszacsúsznak a nadrágszárak, s a lányok, ó, ezek a lányok, hogy kapkodnak a szoknyájuk után!

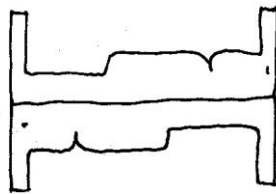
Ott az autó: négy kereke a levegőben, mintha egy kutya a hasát akarná megvakargatni. Egy krizantém: keljfeljancsi, vékony szára az égbe mered, ahogy a fején egyensúlyozza magát. Egy gyorsvonat, amint füstcsóvján tovarobog.

A Belvárosi Plébániatemplom a két tornyán levő két kereszten levő két villámhárító hegyével érinti csak a földet. És amott egy tábla a kocsmá ablakában:

Frissen csapolt sör!

Bent egy dülöngélő vendég - fejfelé aláfelé - elhozza sörét a söntésből. A sorrend: lent a hab, rajta a sör, fent a pohár talpa. Egy csöpp nem sok, de annyi se csordul ki.

Tél van? Hát persze! Hiszen felfelé szállingóznak a hópelyhek, és az égbolt jégtükrén lóbálózva iringálnak a korcsolyázó párok. Nem könnyű sport! Keressünk most már vidámabb látványt. Ímhol egy temetés! Fölhulló hópelyhek közt, fölcsepögő könnyek fátyolán át végignézhetjük, amint a sírásók két vastag kötélén fölbocsátják a koporsót. A munkatársak, ismerősök, közeli s távoli rokonok, továbbá az özvegy meg a három árva göröngyöt ragadnak, s elkezdik a koporsót hajigálni. Jusson eszünkbe az a szívettépő hang, amikor a sírgödörbe ledobált rögök megdobbannak és szétomlanak. Az özvegy sír, jajonganak az árvák... Milyen más érzés fölfelé hajigálni! A koporsót eltalálni mennyivel nehezebb! Először is jó göröngyökre van szükség, mert a porhanyósabbja félúton szétesik. Van hát kapkodás, lótás-futás, taszigálódás a kemény rögökért. És hiába a jó göröngy; a rosszul célzott rög visszahull, és ha eltalál valakit - pláne, ha egy gazdag, előkelő rokont -, kezdődik a vihorászás, a káröröm egészséges kuncogása. De ha minden stimmel - kemény a rög, pontos a célzás, s telibe találja a deszkakoporsót -, megtapsolják a dobót, derűs lélekkel térnek haza, és sokáig emlegetik a nagy telitalálatot, a kedves halottat és ezt a mókás, pompásan sikerült szertartást, melyben nyoma sem volt a képmutatásnak, a tettetett gyásznak, a hazudott részvétnyilvánításnak. Kérem, szíveskedjenek kiegyenesedni. Amint látják: a világ talpra állt, önök pedig emelt fővel, keserű könnyekkel sirathatják kedves halottaikat.

NINCS SEMMI ÚJSÁG

Egyik délután a budapesti köztemető 27. parcellájának 14. sírhelyén nagy robajjal feldőlt a közel hárommázsás gránitobeliszk. Rögtön utána kettényílt a sír, és föltámadt az ott nyugvó halott, név szerint Hajduska Mihályné született Nobel Stefánia (1827-1848).

Az obeliszkre idő koptatta betűikkel rá volt vésve a férje neve is; ő azonban, nem tudni, miért, nem támadt föl.

A borongós időjárás miatt csak kevesen tartózkodtak a temetőben, de akik meghallották a robajlást, odagyültek. Addigra a fiatalasszony már leverte magáról a göröngyöket, fésűt kért kölcsön, megfésülködött.

Egy gyászfátyolos nénike megkérdezte, hogy érzi magát.

Köszöni, jól, mondta Hajduskáné.

Nem szomjas-e, érdeklődött egy taxisofőr.

Most nem vágyik inni, válaszolta a volt halott.

Amilyen pocsék ez a pesti víz, jegyezte meg a sofőr, neki se volna kedve inni.

Hogy mi baja a pesti víznek, kérdezte Hajduskáné.

Klórozzák.

Klórozni klórozzák, helyeselt Apostol Barannikov bolgár virágkertész, aki a temetőkapuban virágokat árult. Ezért ő esővízzel kénytelen locsolni kényesebb palántáit.

Valaki azt mondta, hogy ma már az egész világon klórozzák a vizet.

Itt a beszélgetés elakadt.

Hát mi újság még, érdeklődött a fiatalasszony.

Nincs semmi különös, mondták neki.

Megint csönd lett. Ekkor eleredt az eső.

- Nem fog maga megázni? - kérdezte a föltámadottat Deutsch Dezső horgászbót-készítő kisiparos.

Nem számít, mondta, Hajduskáné. Ő direkt szereti az esőt.

Az attól függ, milyen az az eső, jegyezte meg a nénike.

Ő erről a langyos, nyári esőről beszél, közölte Hajduskáné.

Hogy neki viszont semmilyen eső se kell, mondta Apostol Barannikov, mert elriasztja a látogatókat a temetőből.

Hogy ezt ő nagyon meg tudja érteni, helyeselt a horgászbót-készítő kisiparos.

Most hosszabb szünet állt be a társalgásban.

- Hát meséljenek már valamit! - nézett rájuk a föltámadott.

- Mit meséljünk? - mondta az öreg nénike. - Nincs nekünk annyi mesélnivalónk.

- Nem történt a szabadságharc óta semmi?

- Mindig történik valami - legyintett a kisiparos. - De ahogy a német mondja: Selten kommt etwas Besseres nach.

- Ez van! - tette hozzá a taxisofőr, és minthogy csak fuvart szeretett volna fogni, csalódottan visszasétált az autójához.

Hallgattak. A föltámadott lenézett a gödörbe, mely fölött nem zárult össze a föld. Várt még egy kicsit, de látva, hogy mindenki kifogyott a szóból, elkészönt a körülállóktól.

- A viszontlátásra - mondta, és leereszkedett a gödörbe.

A horgászbót-készítő kisiparos, hogy el ne csússzon a sáros agyagon, előzékenyen a kezét nyújtotta neki.

- Minden jót! - szólt le a fiatalasszonynak.

- Mi történt? - kérdezte tőlük a bejáratnál a taxisofőr. - Csak nem mászott vissza a sírba?
- De visszamászott - csóválta a fejét a nénike. -

MEGÖREGSZÜNK

Kérdeztem, nincs-e egyágyas szobájuk.

- Nekünk csak hat ágyas szobáink vannak - mondta a portás -, de az egyik szerencsére üres.

Megígérte, hogy nem tesz be senkit a szobába. Nem is volna kit; ez borvidék, magyarázta, és most nincs szezon.

Följött velem a huzatos, penészes falú lépcsőházban. A szobában hat vas ágy volt, hat mosdó, hat szék, hat éjjeliszekrény és egy pueér, megsárgult fényű villanykörte.

- Nem valami szép - mondta a portás. - De már épül egy modern, százágyas szálloda.

Levetköztem. Épp el akartam oltani a villanyt, amikor egy szemüveges, aktatáskás férfi lépett be. Nem nagy örömmel méregettük egymást.

- Nekem azt ígérte a portás, hogy egyedül leszek.

- Nekem is - mondtam.

Bosszús képpel, de előzékenyen bemutatkeztünk. Ő a városka fölötti nagy pincészetbe indult, előkészíteni az őszre tervezett nemzetközi borolimpiászt, de itt, a szálloda előtt karambolozott a kocsija. Öt perc múlva megjött a sofőrje; kezét-arcot mosott, és zsebkése pengéjével nyomkodta a fejét. Ott, ahol beleütötte a szélvédő üvegbe, jókora daganat nőtt.

Már hárman voltunk. Negyediknek egy rendőr érkezett. Ránk se nézett, csak odabiccintett. Nem szóltunk semmit. Egy rendőrrel senki se szeret vitatkozni.

Őutána egy öregember vánszorgott be, oly ereje vesztetten, hogy egyenesen leroskadt az első szabad ágyra, és zihált. Őneki se szóltunk semmit. De újra nyílt az ajtó, és egyszerre húsz vagy huszonöt ember tódult be.

A szemüveges borszakértő kiabálni kezdett:

- Mit keresnek itt? Ez nem tömegszállás, hanem szállodai szoba.

Kiderült azonban, hogy e nagyszámú csoport csak töredéke egy személyvonat utasainak. Vonatjuk nyílt pályán akadt el, s ők a vasúti töltésen gyalogoltak végig. Nagy részük egy építőipari legényszálláson éjszakázik; a maradékot itt, e szálloda szobáiban osztották el. De mialatt ez tisztázódott, mindegyre nyílt és csukódott az ajtó. Azt se láthattam a sok ember közt, jönnek-e, vagy mennek, csak azt vettem észre, hogy egyre többen vagyunk.

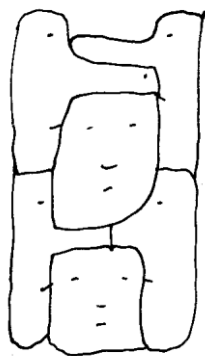
Az ágyakon, ahol eleinte ketten vagy hárman feküdtek, most már kénytelenek voltak felállni a vendégek. Én pedig, aki az ablak melletti legjobb ágyat választottam, egészen beszorultam a sarokba.

- Engedjen kimenni - fordultam a borszakértőhöz. - Inkább az utcán töltöm az éjszakát.

- Nem fér a bőrébe? - kérdezte gúnyosan. - Hát csak tessék! Próbálja meg.

Igaza van. Már mozdulni se bírtunk. Ráadásul csalódnom kellett ebben a borszakértőben is, aki eleinte oly előzékenynek mutatkozott. Egy kis idő múlva, amikor már teljesen egymáshoz voltunk préselve, arra kértem, hogy ne oldalvást álljon, hanem forduljunk szembe. Főljánlottam, hogy a fordulat megkönnyítésére igyekszem behúzni a hasam. Ő azonban ezt a szívességet se volt hajlandó megtenni, mondván, hogy akkor ő kapná a hátába a rendőr csontos könyökét. Ingerülten felszólított, hogy zsebemből távolítsam el a kulcsosomómat, mely állítólag a veséjét nyomja. Nagy ügyyel-bajjal sikerült a zsebembe nyúlnom, de sem a kulcsokat, sem a kezemet nem tudtam többé kivenni.

A borszakértő, aki jóval kisebb termetű volt nálam, hegyes vállával a szívgyödrömnek szorult. Így maradtunk. Már nem is veszekedtünk. Már csak egészen kicsiket tudtunk lélegezni, mert szűnős-szüntelen új vendégek érkeztek, s mi minden ajtócsukódásra összébb szorultunk.

IN MEMORIAM DR. K. H. G.

- Hölderlin ist ihnen unbekannt? - kérdezte dr. K. H. G., miközben a lódögnek a gödröt ásta.

- Ki volt az? - kérdezte a német őr.
- Aki a *Hyperion*-t írta - magyarázta dr. K. H. G. Nagyon szeretett magyarázni. - A német romantika legnagyobb alakja. És például Heine?
- Kik ezek? - kérdezte az őr.
- Költők - mondta dr. K. H. G. - Schiller nevét sem ismeri?
- De ismerem - mondta a német őr.
- És Rilket?
- Őt is - mondta a német őr, és paprikavörös lett, és lelőtte dr. K. H. G.-t.

A SZÍNÉSZ HALÁLA

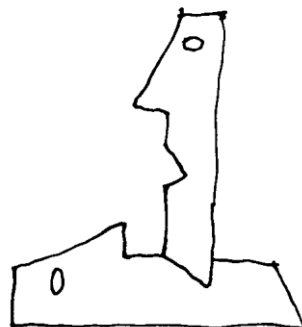
Ma délután az Üllői út egyik mellékutcájában eszméletét veszve összeesett Zetelaki Zoltán, a népszerű színművész.

A járókelők bevitték a közeli klinikára, de ott hiába próbálták a tudomány legújabb vívmányaival - még vastüdővel is - életre kelteni. A jeles színész, hosszú haláltusa után, este fél hétkor kiszenvedett; tetemét átszállították a Bonctani Intézetbe.

A Lear király esti előadása e tragikus esemény ellenére is zavartalanul folyt le. Zetelaki késett ugyan egy kicsit, s az első felvonásban feltűnően fáradtnak látszott (néhol szemlátomást a sűgő segítségére szorult), de aztán egyre jobban magára talált, s a király halálát már olyan meggyőző erővel jelenítette meg, hogy nyíltszíni tapsot kapott érte.

Utána hívták vacsorázni, de nem ment. Azt mondta:

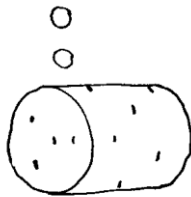
- Ma nehéz napom volt.

JELENSÉG

Egy parafa dugó, mely semmiben sem különbözött a többi parafa dugótól (Hirt G. Sándornak mondta magát, de mit jelent egy név? Egy név semmit se jelent), beleesett a vízbe.

Egy ideig, amint az várható volt, úszott a víz színén, aztán különös dolog történt. Lassan merülni kezdett, lesüllyedt a fenékre, és nem jött föl többé. Magyarázat nincs.

A TÖRZSVENDÉG

- Ne haragudjon a kedves vendég, hogy ma nem tudom fölolvasni az étlapot, de tessék körülnézni, most van a csúcsforgalom, ilyenkor azt se tudom, hol áll a fejem. Viszont, ha már véletlenül egy asztalhoz ültek, talán a fiatalurat megkérjük, hogy amíg kihozom neki a bécsi szeletet, olvassa föl a nénikének az étlapot, kivéve a leveseket, mert azokra nem kíváncsi.

- Tessék, kérem. Halak. Van rántott ponty. Ponty roston, burgonyasalátával.

- Az igazat megvallva, nem vagyok halpárti, bár ennek a helynek az a híre, hogy nem tógazdasági pontyot vesznek, hanem folyamit. Különben is, mindenki dicséri az itteni konyhát, én csak azt nem bírom bennük, hogy kézzel írják az étlapot.

- Akkor ne is folytassam a halakat?

- Félreértett. Nekem nem a halak ellen van kifogásom, hanem a kézzel írott étlap ellen, mert azt nehezemre esik elolvasni, pláne itt, ahol ráadásul valami rossz fajta indigót használnak, amitől még el is van kenődve az írás.

- Van kétféle halászlé. Szálka nélküli és nem szálka nélküli. Megrendeljem valamelyiket?

- Mi jut eszébe? És miért kiabál? Mert a kiabálást, azt nagyon nem szeretem.

- Azt hittem, a hallása sincs rendben a néninek. Akkor mondom a húsféléket. Borsos tokány. Krokett, idei zöldborsófőzelékkel.

- Nincs a fülemmel semmi baj, még látni is elég jól látok, csak a kézzel írott étlappal nem boldogulok. Viszont az én nyugdíjamból nem telik elegáns ruhákra, márpedig a jobb fajta vendéglőkből, ahol géppel írják az étlapot, kinézik az ilyen kopott ruhás vendégeket.

- Marhaszelet vadmártással. Mondjam talán az árakat is? Tizenkettő húsz.

- Nem érdekelnek az árak, pedig a nyugdíjam felét kénytelen voltam öt hónapra elzálogosítani, amikor egyszer úgy nekirántottam a térdemnek az asztalfiókot, hogy három porcogó gyulladásba jött. Az a nő különben, akitől az előleget kaptam, most perel.
- Még egy csomó húsétel van hátra, de így sose jutunk a végire.
- Nézze csak meg, van-e szüzérmék, mert az hetek óta nem szerepel az étlapon, de nemcsak itt, hanem az egész területben.
- Hát most van. Szüzérmék tört burgonyával. Megrendelhetem?
- Dehogy rendelheti! Egyébként nem szeretném, ha félremagyarázná, amit az előbb a jobbfajta vendéglőről mondtam. Én azokba egy csöppet sem kíváncsi vagyok, mert ezekben a szerény kifőzésekben sokkal nagyobb fantáziával főznek. Itt például még gombás bélszín is szokott lenni.
- Most is van. Azt hozassak?
- Jaj, dehogy. Szerencsére kifogtam egy jó ügyvédi munkaközösséget, ahol megmagyarázták, hogy se nyugdíjat, se kegydíjat pörrel lefoglalni nem lehet.
- Hát most olvassak, vagy ne olvassak? Savanyú tüdő gombóccal. Vesevelő. Paraj tükörtojással.
- Én csak azt szeretném tudni, hogy a paraj tükörtojással miért szerepel mindenütt a húsételek között. De látom, már türelmetlen. Még a tényt is olvassa fel, a sajtok nem érdekelnek.
- Almás lepény. Máglyarakás. Tiroli rétes is volt, de elfogyott.
- Köszönöm a fáradozását. Manapság szidni szokás a fiatalokat, hogy közönyösek és érzéketlenek, de én ebből csak annyit vettem észre, hogy majd mindnyájan türelmetlenek. Maga is, fiatalember, nagyon élvezetesen olvasott, de azért érezni lehetett, hogy maga is siet... Még egyszer köszönöm. A viszontlátásra.

- El tetszik menni?... Nézze csak, kisasszony, elment a nénike, pedig az egész étlapot fölolvastam neki.
- A sajtokat is?
- A sajtokat nem.
- Szoktam is szólni, hogy nemcsak a leveseket, hanem a sajtokat se kell neki fölolvastatni, de ő mindig csúcsforgalomban jön be, amikor azt se tudom, hol áll a fejem... Tessék a bécsi szelet.

INFORMÁCIÓ

Tizennégy éve ül a kapubejáratban, egy kis tolóablak előtt. Mindössze kétfélet kérdeznek tőle.

- Merre vannak a Montex irodái?

Erre így válaszol:

- Az első emeleten, balra.

A második kérdés így szól:

- Hol található a Ruggyanta Hulladék Feldolgozó?

Amire ő így felel:

- Második emelet, jobbra a második ajtó.

Tizennégy év óta még sohasem tévedett, mindenki megkapta a kellő útbaigazítást. Egyszer történt csak, hogy ablakához odaállt egy hölgy, és föltekintte a szokásos kérdések egyikét:

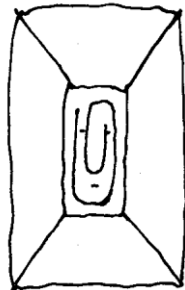
- Kérem szépen, merre van a Montex?

Erre ő kivételesen elnézett a messzeségbe, aztán így szólt:

- Mindnyájan a semmiből jövünk, és visszamegyünk a nagy bűdös semmibe.

A hölgy panaszt tett. A panaszt kivizsgálták, megvitatták, aztán elejtették.

Tényleg, nem olyan nagy eset.

ROSSZ ÁLOM

A lakó - Kirch Kálmán hegesztő - éjjel háromkor ért haza. Kifizette a taxit, becsöngetett. A házmester nem jött. Fölmarkolt egy csomó havat, és homlokához nyomta. Be volt csípve. Hűtözködött. Újra csöngetett.

A házmesterben benne maradt a soron következő horkolás. Szájába, mint egy keserű íz, fölódult a düh. Gyűlölte az embereket. Gyűlölte a lakókat, kiváltképp a későn járó hegesztőt; imáiban gyakran kívánta fejére a rosszat. Sokat imádkozott, mert egy olyan szekta tagja volt, mely nem fogadott el mást, mint az evangéliumot, és a szombatot ülte meg a vasárnap helyett.

Kirch nem ismerte a házmesterben dülő szenvedélyeket. Az Erzsébet-hídon dolgozott mint délutános. Utána beült egy kis bűdös zenés helyre, és megivott

három dupla szatmári szilvát. Három dupla szatmári szilva után az ember már mindenkit szeret. Így köszönt:

- Jó estét, aranyos Hornák úr.

- Dögölj meg, büdös, lábszagú disznó - válaszolta a házmester nem túl hangosan, úgyhogy elment köszönés helyett.

Ha éjfél előtt csöngették fel, még csak elaludt valahogy. Szerencsére itt, az új lakótelep legújabb házaiban, csupa korán kelő lakott, munkás- és tisztviselőcsaládok. Csak ez a disznó verte őt fel minden hajnalban részegen. Ilyenkor már csak elkábulni tudott, elaludni nem. Halkan párnájába dűnyögte, mint egy altatódalt: „Dögölj meg, taknyos, szőke disznó, dögölj meg.”

Kirch leküldte a liftet, bement a lakásába, és pizsamára vetkőzött. Állandóan mámoros volt egy kicsit. Négy-négy hegesztő bontotta a hidat, három műszakban. Aki lenről nézte őket, frászt kapott, ezért aztán a legtöbbet fizették nekik, amennyit csak a bérskála engedett. De ők odafönt, az éjszaka szívében, nem érzékelték a veszélyt. Nem is volt alattuk mélység, csak fölöttük volt magasság. A kék fényvel besugározták egész Budapestet; ha akarják, hozzáhegesztik a földhöz az eget... A nők mindjárt libabőrösek lettek, ha megtudták, hol dolgozik: ez is tetszett Kirchnek. Különben is csak azt csinálta, ami jólesett neki, és minden, ami jólesett, megmámorosította egy kicsit.

Kinyitotta az erkélyajtót. Kilépett az erkélyre. Nagyot lélegzett. Nagyot nyújtózott. A levegőnek hó- és malterszaga volt, s a hónap meg a malternak még egy kis külön szatmári szilva szaga is. A szagkeverék olyan jól esett Kirchnek, hogy egy lépést előrelépett.

A semmiben állt. Az erkélykorlátok még nem készültek el. A kapualjban lógott ugyan egy cédula: „Az erkélyre kilépni szigorúan tilos” - és Kirch mindennap elolvasta ezt a cédulát, mégsem tudta, mi van odáírva, mert ösztönösen irtózott minden tilalomtól. Csak azt vette tudomásul, ami jólesett. Minthogy a téli szellő frissessége jólesett, még egy lépést tett előre. Aztán még egyet. Aztán lezuhant. Két emelet, plusz a magasföldszint. Kirch sokáig és jólesően zuhant. A szél úgy átfújta pizsamáján, hogy szinte meztelennek érezte magát. Csinált egy szaltót, aztán belezuhant egy hókupacba. A hó magasra felkúszott pizsamája szárába. Kirch csiklandós volt. Felnevetett. Aztán kievickélt a buckából, leverte lábszáráról a havat, és újfent becsöngett.

Hornák úr felrezzent, de még sokáig feküdt hasmánt, a sötétbe meredve. Dűhe rögtön fellángolt, abban a hiszemben, hogy hátha a hegesztő csönget, de mindjárt ki is aludt, mert eszébe jutott, hogy az a részeg disznó már hazajött. Kimászott vackából. Hálóingre nadrágot húzott, rá a télikabátot, arra a sált. Kicsoszogott. Mikor a kapuhoz ért, szeme kidudorodott, hideg állt a hátába, ereiben megaludt a vér.

- Jó estét, aranyos Hornák úr - köszönt a hegesztő.

Beszállt a liftbe. A lift bűgásától nem hallotta, hogy Hornák úr eszelősen ordítózik az utcán, letépi magáról a sált, a kabátot, a nadrágot és végül a

hálóinget. A mentők pokrócba csavarva vitték be az ideg- és elme klinikára, ahol mély álomba merült, miközben erősen dobálózott, és csikorgatta a fogát. Amikor e sorokat írjuk, még nincs eszméletén.

AZ ÚJ LAKÓ

- Te ilyen ember vagy? Kezdem megbánni, hogy hozzád kötöttem az életemet! Szomszédaim - valami Románék vagy Révészék - még csak egy hete költöztek be. Szerencsére se gyerekük nincs, se porszívójuk, se padlókeféjük. Még névtáblájuk se. Csak televíziójuk.

- Te beszélsz? Azt mondják, német tisztékkel jártál vacsorázni.

Este hat óra tájban érkeznek haza; ma is, mihelyt megjöttek, bekapcsolták a televíziót. Az én teakonyhám és az ő szobájuk fala közös. Lassú lángon felteszem melegedni a krumplipürét.

- Rólam mindenki tudja, hogy a nyilas házparancsnok három kereszttel megkrétázta az előszobaajtómat...

Lassan keverem a krumplipürét.

A takarítónő (Berta néni) hetente kétszer jön, és akkor két napra előre megfőz. Mielőtt elmenne, mindent a számba rág, mint egy kisgyereknek. Itt a hideg hús, azzal az író úrnak semmit se kell csinálni. Itt a savanyúság, azzal se. Csak ezt a krumplipürét kell megmelegíteni... Tessék utánam mondani, mert az író úr mindent elfelejt. Ne féljen, Berta néni, nem fogom elfelejteni. De csak lassú lángon. Csak lassú lángon, Berta néni. És tetszik majd keverni? Majd keverem. Mivel tetszik keverni? Kanállal. Fakanállal? Fakanállal. És lassú lángon, író úr. Lassú lángon, Berta néni. Köszönöm szépen. Isten vele.

- Húsz éve hazudsz a világ szemébe!

- Vigyázz! Ha túlfeszíted a húrt, megkeserülsz!

Lehet, hogy nézni jó egy ilyen antifasiszta szerelmi drámát, de itt, a teakonyhában úgy hangzik, mint valami veszekedés. Sajnos, a krumplipürét nem lehet itt hagyni. Minél melegebb lesz, annál sűrűbben pöfög.

- Nekem te hiába játszod a mártírt! A saját keresztlányát ki jelentette föl?

- No, mondd csak! Halljuk! Erre kíváncsi vagyok!

Mindjárt kész leszek. Most már nemcsak pöfög. Most már lő.

- Ha tudni akarod, nekem bizonyítékaim vannak!

- Ezt mindenki mondhatja.

- Hát akkor tessék, ide nézz...

Odaát valami nyikorog, talán egy fiókot húznak ki... Aztán lábdobogás hallatszik át, dulakodás, hörgés. Egy női hang - nyilván a németek szeretője - felsikolt.

- Segítség! Megöl!

Egy lövés. Egy elzuhanó test puffanása. Még egy lövés, aztán végre csönd. És meleg a krumplipürém.

Szomszédaimnak még a névtáblájuk se volt kitéve. Másnap, harmadnap mindenki, aki őket kereste, tévedésből énhozzám csöngetett be. A rendőrség, a tisztiorvos, újságírók és fotográfusok... Nem is volt nekik televíziójuk. A férfi - akit se Románnak, se Révésznek, hanem Rónainak hívtak - enyhítő körülmények figyelembevételével nyolcévi börtönt kapott.

Most csönd van a szomszéd lakásban.

HÁREM

V. P.-nek nyolc felesége volt.

Mindig más kerületben kötötte házasságait, sose csapott látványos esküvőt, így aztán senkinek se szúrta szemét, hogy szerény, kertvárosi családi házában háremet tart.

A dolog véletlenül derült ki, mert az egyik V. P.-né összekarmolta a sarki rendőr arcát, aki a helyes közlekedésre akarta figyelmeztetni.

A V. P.-né névre kiküldött idézésre heten jelentek meg a rendőrbíró előtt, mégpedig V.P.-né született Maurer Jolán, V. P.-né Titeli Franciska, Szabó Eleonóra, Unyi Mariska, Pipsó Olga Karolina és Ehrlich Júlia háztartásbeliek, valamint Soborkuti Géza autóbuzskalauz.

A rendőr a szembesítéskor Maurer Jolánban ismerte föl a karmolót. Tettéért pénzbírságra ítélték, amiben meg is nyugodott.

A bíró fölállt, aztán végignézett a sok asszonyon, és újra helyet foglalt.

- Ha meg nem bántom - kérdezte V. P.-től -, ezek mind az ön feleségei? V. P. egy karikás ostorral állt az asszonyok előtt, s olykor odadurrantott nekik egyet, ha sugdolóztak vagy összevihogtak, vagy más módon csorbították a bíróság

tekintélyét. A kérdésre megfordult és megszámolta őket.

- Melinda hiányzik - közölte a bíróval. - De ha szükséges, igazolni tudom, hogy szülési szabadságon van.

- Fölösleges - mondta a bíró. - Én csak mint magánember érdeklődöm, mert kíváncsi vagyok, milyen lehet a többnejűség.

V. P. gondolkodott egy kicsit, aztán azt mondta, hogy ennek is vannak jó és rossz oldalai.

- És mit csinál ez a sok asszony egész nap? - faggatta tovább a rendőrbíró.

- Amit már a nők csinálni szoktak - válaszolta a poligám férfiú. Tisztálkodnak, piperészkednek, pletykálkodnak, összevesznek és kibékülnek.

- És ezért érdemes ennyi feleséget tartani? - kérdezte a bíró.

- Van azért néhány jó oldala is a dolognak! - mondta V. P. Végignézett a feleségein, és elkezdte elősorolni, melyikük mit tud nyújtani. Lórika balalajkázik, Olga Karolina kardtáncot tud járni. Franci a tenger hullámainak csobogását utánozza, csak egy fűszálat vesz a szájába. Mindegyikük tud valamit, amiben ő kedvét leli. Melindának (aki most szülési szabadságon van) oly erős málnaszaga van, hogy bejárja az egész lakást. Mily üdítő a zimankós téli délutánokon!

- Ez nem hangzik rosszul - ismerte el a bíró. - És mik a többnejűség hátrányai?

- Ez a sok éhes száj, a tömérdekek bugyi, cipő, ruha - mondta V. P. - És persze, nem könnyű köztük fegyelmet tartani! Hátranézett, mert szavait halk, de nem kellemetlen vízcsobogás zavarta meg. Mérgesen durrantott egyet ostorával, aztán kihúzott egy fűszálat valamelyik felesége a ajkai közül.

- Ön azonban - fordult a bíró a háttérben húzódott Soborkuti Gézához -, ha jól látom, nem nő, hanem férfi.

Az autóbuzskalauz fülig elvörösödött. Zavarában elővett egy csomag vonaljegyvet, és tépdadni kezdte, mint a virágszirmokat.

- Előttem bátran beszélhet! - biztatta a bíró. - Én csak közlekedési kihágásokban vagyok illetékes.

- Se férfi, se nő, - mosolygott szégyenlősen az autóbuzskalauz. - Én eunuch vagyok.

- És ő az egyetlen, aki hazaadja a fizetését! - kiáltott föl V. P. - Nem tudom, hogy boldogulnánk nélküle.

- Azért ezt nem értem - mondta a bíró. - Ha szükséget szenved miattuk, akkor minek magának ennyi feleség?

- Mi ezen a furcsa? - csodálkozott V.P. - Én pont annyit költök a nőkre, mint más.

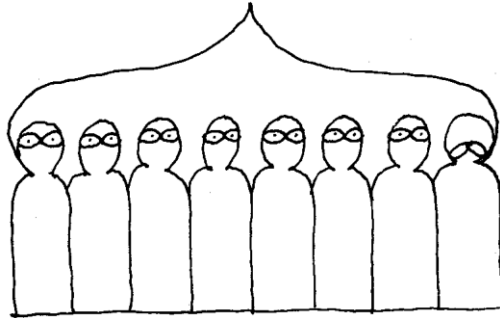
- De egyszerre! - mondta a bíró. - Ami mégiscsak jóval nagyobb megterhelés.

- Mit csináljak? - mondta V. P. és mélézva nézett el a messzeségbe, hét felesége feje fölött. - Szeretem a táncot, a húros hangszereket, a tengervíz ütemes csobbanását. Azt szeretem, ha pezseg körülöttem az élet, ha változnak az arcok, ha minden perc más, mint amilyen az előző volt. Nekem az egyformaság

rosszabb mint a halál.

- Milyen szépen mondta! - szólt elgondolkozva a bíró. - Maga tulajdonképpen költőnek született.

- Talán igen - mondta V. P.; és megdurrantva karikás ostorát, leterelte nagyszámú feleségeit a lépcsőn, és felült velük egy csuklós autóbuszra.

EGY EROTIKUS ESEMÉNY

Zsolozsmainak nagy napja volt.

Kritikát írt egy sikeres drámáról, melyet mindenki dicsért. Ő azonban kimutatta, hogy a mű tele van parázna hátsó gondolatokkal, párbeszédei valójában erotikus kisülések, s ebben a pánszexuális légkörben még az összecsapódó függöny két fele is mintha nemi életet élne egymással. Maga Zsolozsmai puritán életet élt. Például, még alig látta saját testét. Fürödni is hosszú fehér hálóingben fürdött; az ing megfelelő helyén hasíték volt, és ugyanott volt fölhasítva felesége inge is. Ennek köszönhették, hogy három gyereküket úgyszólván mocskok nélkül hozták a világra.

E kritikával Zsolozsmai pályája csúcsára lépett. Föllelkesedve, csaknem lebegve sétált a Rákóczi úton. Azt se bánta, hogy az utca tele van pornográf jelzésekkel. Rendőrökkel, akik a két karjukat kitarják. Hirdetőoszlopokkal - pfuj! S aki látott kutyákat üzekedni, mit gondolhat ezekről a csuklós buszokról? És ezt ő mind szó nélkül lenyelte volna; de odább, egy áruház kirakata előtt, fölháborodva megállt.

Fiatal lány állt az üvegen túl, kétrészes bikini úszóruhában, s egy nagy, piros labdát emelt a feje fölé. A lány viaszból volt ugyan, de Zsolozsmai mégis egy libabőr lett.

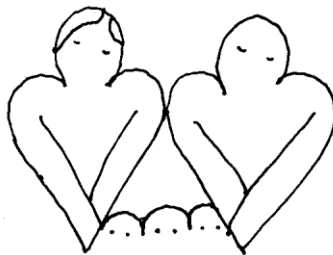
Megállapította, hogy a lány meztelensége undort keltő. Megállapította, hogy bujaságát - rejtélyes okokból - még fokozza, hogy a labdát a feje fölé emeli. S megállapította, hogy (bármily hihetetlen) a lány odakacsint neki.

Zsolozsmai, ahelyett hogy gyorsan odébbállt volna, félszegen kalapot emelt. Zavarában elfelejtette, hogy egyszer már köszönt, és másodszor is megemelte a kalapját. Erre a lány érzéki hangon fölnevetett, lerázta magáról az árcédulákat, kitört a kirakatból, és rávetette magát Zsolozsmaira.

A kritikus futásnak eredt, de nem tudta lerázni üldözőjét. Egy csomó járókelő utánuk vetette magát, s az Astoria Szálló előtt tömegverekedés tört ki. A sarki rikkancs, abban a tévhitben, hogy politikai fordulat történt, hirtelen háború előtti újságcímeket kezdett kiabálni, mint Nemzeti Újság és Virradat. Ettől még nőtt a fejetlenség, de a bikinis lány tovább üldözte áldozatát, egészen az egyetemig, be a kapun, föl a lépcsőn, be a tanterembe, ahol leteperte saját katedrójára, és így szólt hozzá:

- Csókolom az édes pici nózikádat!

Megcsókolta Zsolozsmait - egy Kossuth-díjas kritikust! - az orra hegyén, aztán visszament a kirakatba.

HÍREK ÉS ÁLHÍREK

Szenvedélyes hírlapolvasó vagyok. Reggelente örömmel veszem kézbe a friss újságot, és átolvasom elejétől végig.

Minek szól ez az érdeklődés? Mindannak, ami tegnap óta történt, az öt világrész eseményeinek. Minthogy ezt a kívánságot százmilliók osztják, kialakult egy mindent behálózó hírszolgálati szervezet.

Kábelek, riporterek, képtávírók, tetszárók, szerkesztőségek, nyomdák ontják az érdekesnél érdekesebb híreket. Mindez óriási összegeket emészt föl. A minap rájöttem, hogy erre semmi szükség.

Hogyan született meg bennem ez a felismerés?

Egy hónapot töltöttem külföldön. Hamarosan hiányozni kezdett a reggeli újságot olvasás. A második hét végén kezembe akadt egy régi pesti újság, melybe a villanyplatnit csomagoltuk. Kicsomagoltam, elolvastam. Olvasás közben azon kaptam magam, hogy a régi hírek ugyanolyan érdekesek, mint a frissek.

Ez a tapasztalat elgondolkoztatott. Ha a régi híranyag semmivel sem unalmasabb, mint az új, akkor talán az sem fontos, hogy amit elolvasok, megtörtént-e, vagy sem. Lehetséges, hogy kíváncsiságom beéri álhírekkel is. Próbát tettem. A próba sikerült. Az alábbiakban ismertetek néhány érdekes hírt, amelyet néhány óra leforgása alatt, minden különös fáradság nélkül, az ujjamból szoptam. Remélem, hogy ezek a meg nem történt események olvasóim kíváncsiságát is kielégítik. Ez igen nagy jelentőségű esemény lenne.

AZ ÖT VILÁGRÉSZ ESEMÉNYEI

BICIKLIZNI TANUL A PÁPA

A katolikus egyház feje, orvosi tanácsra, minden reggel körbekerékpározza a Szent Péter-székesegyház előtti hatalmas térséget. Útjára, orvosán kívül, csak hat svájci testőr kíséri el, akik erre az alkalomra a nehézkes sisak helyett fehér bukósisakot viselnek. Róma népe és a számos utas és zarándok térden állva nézi végig a szentatya reggeli testgyakorlását.

HALÁLT OKOZÓ RÓSEJBNI

Özv. Kovács Lőrincné óbudai nyugdíjas az este rósejbnit sültött vacsorára. Alighogy az elsőt megette, gyomrához kapott és meghalt. A boncolásnál a rósejbnin kívül egy csokor hóvirágot, egy OTP-kölcsönrel vásárolt KIJEV fényképezőgépet és a *Rozsdatemető* c. regényt találták meg az idős asszony gyomrában. Az orvosok véleménye szerint ezek az oda nem való tárgyak is szerepet játszhattak Kovácsné szerencsétlen halálában.

MAGYAR A VILÁGÚRBEN

Meg nem erősített hírek szerint Conrad százados, a Gemini IV. amerikai űrhajó másodpilótája magyar származású. Apja, akit Konrádnak hívtak, Szabadbattyánból vándorolt ki „a hárommillió koldus” Magyarországról. Conrad százados a légierőknél szolgált, ma is jól beszél magyarul, s hosszú űrutazása során a „*Mon amur, mon amur, szívemben te vagy az úr*” kezdetű régi magyar slágert dúdolta, melyet még édesapjától tanult.

MEGETTE A SAJÁT LÁBÁT

Mendelényi Géza, a Tej és Tejtermék Fölvásárló Központ előadója, kispesti háza kertjében csontig leette a húst saját bal lábáról. Tettének oka: hivatali bosszúságok.

ÚJFAJTA DINNYEBETEGSÉG

Reme Béláné, a kiskorpási Szabadság Termelőszövetkezet tagja, mára virradó éjjel halk jajgatásra ébredt. A lelkiismeretes növényápoló, a hang után sietve, a szövetkezet veteményesében egy nyöszörgő görögdinnyét talált, melyet a mentők még az éjszaka folyamán beszállítottak a járási kórházba.

Bodrogi főorvos, a sebészeti osztály vezetője lemondta tervezett jugoszláviai IBUSZ-utazását, amikor értesült róla, hogy a dinnye a téesz tulajdona.

Valószínű, hogy műtetre kerül sor. A kórház telefonja állandóan szól, mert a környékbeli szövetkezetek érdeklődnek a beteg hogyléte felől.

GYŰJTŐ VAGY VALUTAÜZÉR

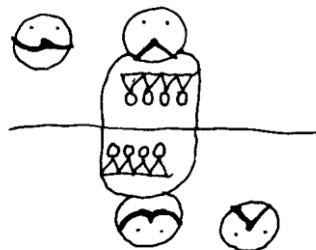
A bíróság ezer forint pénzbírságra ítélte Szederjesi Szabó József clevelandi illetőségű, magyar származású állampolgárt, aki a budapesti kapualjakban egy kofferre való „A lift működik” feliratú táblát lopkodott össze. Szabó azzal védekezett, hogy nem akart üzérkedni. A táblákat a saját céljaira szedte össze, mert maga is furcsaságokat gyűjt.

FELLENDŰLÉS A SPORTSZERIPARBAN

Tegnap nagy meglepetés érte a Dél-dunántúli Mélyfúró Vállalat tapasztalt olajkutatóit. Amikor a süttőlapockai fúrótoronnyal elérték a 2200 méteres mélységet, hirtelen erős gázömlést észleltek. A földgázkitörést azonban nem a várt kőolaj föltörése követte: olaj helyett tömémentelen mennyiségű teniszcipők lövelltek az ég felé. A Duna Cipőgyár minőségi ellenőrei azonnal a helyszínre siettek, és megállapították, hogy a föld méhéből érkező teniszcipők teljesen megfelelnek az előírásnak. Remélhető, hogy a süttőlapockai leletből nemcsak a hazai piacot tudjuk ellátni, hanem eleget tehetünk egy afganisztáni külkereskedelmi megállapodásnak is.

FORRADALMI MEGMOZDULÁS PARAGUAYBAN

Asuncionban, az ország fővárosában, a zsoldját keveslő 3. páncélos hadosztály az elnöki palota elé vonult. Rövid lövöldözés után elkergették Lopez Burillót, a jobboldali, amerikai barát, reakciós beállítottságú elnököt, és a haladó gondolkozású Aurelio Lapaszt ültették a helyére. Lapunk zártakor a város lakossága fáklós menettel ünnepli a reakció újabb kudarcát Dél-Amerikában.

ÚJABB FORRADALMI MEGMOZDULÁS PARAGUAYBAN

A zsoldjukat követelő paraguayi légierők egy ejtőernyős zászlóaljat dobtak le az elnöki palota kertjébe. Sikerült is rövid lövöldözés után elkergetni Aurelio Lapaz amerikai barát, jobboldali beállítottságú elnököt, aki alig háromnegyed órát töltött hivatalában. Az új elnök a haladó gondolkozású Lopez Burillo, akinek győzelmét Asuncion lakossága fáklyás menettel ünnepli, mely lapunk zártakor még tart.

Remélem, fenti álhírek teljesen kielégítik az olvasó szenzációéhségét. Ezzel egy csapásra fölöslegessé válna az egész hírközlő apparátus, a tetsztárok, ügynökségek, kábelek és képtávírók.

Töméredek pénzt takaríthatunk meg. Még a lapszerkesztőségek dolgozóit is szélnek ereszthetjük, mert e sorok írója szerény fizetségért vállalkozik rá, hogy a hazai sajtót ellássa érdekes, frissnek tűnő és hitelesnek látszó álhírekkel.

EMLÉKKÖNYVBE

- Ki vagy, te hosszú hajú, sudár, szép, fiatal lány?
- Az én teljes nevem Vorazlicki Klára Nóra Annamária Olga, de csak úgy becéznek: Kuksi. És a bácsi kicsoda?
- Az én nevem is Vorazlicki Klára Nóra Annamária Olga, és engem is Kuksinak szoktak becézni.
- Érdekes. De hiszen a bácsi öreg, kopasz és jobb szeme egészen fenn van akadva... Én ezt nem egészen értem.

- Tanuld meg, Kuksi, hogy nincs két egyforma Vorazlicki Klára Nóra Annamária Olga a világon.
- Milyen kár!
- Bizony, ez nincs másképp.

BALLADA A KÖLTÉSZET HATALMÁRÓL

A körúton állt egy telefonfülke. Ajtaja sűrűn nyitódott-csukódott. Az emberek megtárgyalták ügyes-bajos dolgaikat, föl hívták a lakáshivatalt, megbeszéltek egy találkát, pénzt kértek kölcsön a barátaiktól, vagy féltékenységgel gyötörték kedvesüket. Egy idős asszony, miután visszaakasztotta a hallgatót, egyszer nekidőlt a készüléknek, és sírt. Ilyen eset azonban csak ritkán fordult elő.

Egy napsütéses nyári délutánon a fülkébe lépett a költő. Fölhívott egy szerkesztőt, és így szólt:

- Megvan az utolsó négy sor!

Egy piszkos papírszeletről felolvasott négy verssort.

- Jaj, milyen leverő! - mondta a szerkesztő. - Írd át még egyszer, de sokkal derűsebben.

A költő hiába érvelt. Hamarosan letette a hallgatót, és eltávozott.

Egy ideig nem jött senki, a fülke üresen állt. Aztán megjelent egy javakorabeli asszony, feltűnő kövér termettel, feltűnő nagyságú keblekkel, nagy virágos nyári ruhába öltözötten. Ki akarta nyitni a fülke ajtaját.

Az ajtó nehezen nyílt. Először nem is akart kinyílni, de aztán hirtelen kivágódott úgy, hogy valósággal visszalökte az utcára a hölgyet. A következő kísérletre az ajtó olyan módon válaszolt, hogy az már rúgásnak is beillett. A hölgy hátratántorodott, és nekiesett a postaládának.

Az autóbuszra várakozó utasok odacsoportosultak. Kivált közülük egy aktatáskás, erélyes fellépésű férfi. Megpróbált benyitni a fülkébe, de olyan ütést kapott az ajtótól, hogy hanyatt esett a kövezeten. Mind többen és többen gyűltek oda, megjegyzéseket tettek a fülkére, a postára és a nagy virágos hölgyre.

Egyesek tudni vélték, hogy magas feszültségű áram van az ajtóban, mások szerint a nagy virágos hölgy meg a cinkosa el akarták rabolni a készülékben lévő érméket, de idejében lefülelték őket. A fülke egy ideig némán hallgatta oktalan találgatásukat, aztán megfordult, és nyugodt léptekkel elindult a Rákóczi úton. A sarkon éppen pirosat jelzett a lámpa, a fülke megállt és várt. Az emberek utánanéztek, de nem szóltak semmit; minálunk semmin sem csodálkoznak, legföljebb azon, ami természetes. Megjött az autóbusz, elvitte az utasokat, a fülke pedig vidáman ballagott végig a Rákóczi úton a verőfényes nyári délutánban.

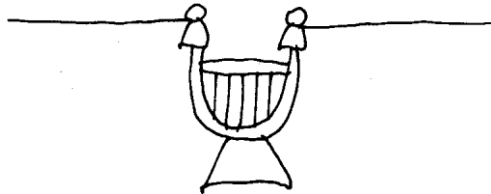
Nézegette a kirakatokat. Elácsorgott a virágüzlet előtt, egyesek látták bemenni egy könyvesboltba, de lehet, hogy összetévesztették valaki mással. Egy mellékutcai italtoltban felhajtott egy kupica rumot, aztán végigsétált a Duna-parton, és átment a Margitszigetre. Az egykori kolostor romjainál meglátott egy másik telefonfülkét. Tovább sétált, aztán visszafordult, végül átment a másik oldalra, és tapintatosan, de kitartóan szemezni kezdett a túlsó fülkével. Később, amikor már sötétedett, belegázolt egy virágágyba a rózsák közé.

Hogy éjszaka mi történt a romoknál, mi nem, azt nem lehet kideríteni, mert a szigeten rossz a közvilágítás. De másnap a korai járókelők észrevették, hogy a romok előtti fülke tele van dobálva vérvörös rózsával, a telefonkészülék pedig egész nap tévesen kapcsolt. A másik fülkének akkor már hült helye volt. Ő pirkadatkor elhagyta a Szigetet, és átkelt Budára. Fölment a Gellérthegyre, onnan hegyen-völgyön át a Hármashatár-hegy csúcsára kapaszkodott föl, aztán leereszkedett a hegy oldalán, és nekivágott az országútnak. Soha többé nem látták Budapesten.

*

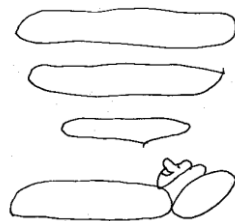
A városon kívül, a Hűvösvölgy utolsó házain is túl, Nagykovácsi községtől azonban jóval innen van egy vadvirágos rét. Akkora csak, hogy kifulladás nélkül körbe tudja futni egy kisgyerek, s olyan rejtve él a magas törzsű fák közt, mint egy tengerszem. Túl kicsi még ahhoz is, hogy valaki lekaszálja; ennélfogva nyár közepén már derékmagasságig nő rajta a fű, a gaz meg a virág. Ez az a hely, ahol a fülke letanyázott.

A kirándulók, akik erre vetődnek vasárnaponta, nagyon megörülnek neki. Kedvük támad megtréfálni valakit, aki még az igazak álmát alussza, vagy eszükbe jut hazatelefonálni, hogy tegyék a lábtörlő alá az otthon hagyott kulcsot. Belépnek a fülkébe - mely kissé rézsút dőlt a puha talajon -, s miközben az ajtón utánuk hajolnak a hosszú szárú vadvirágok, fölveszik a telefonkagylót. A készülék azonban nem ad vonalat. Ehelyett négy verssor szólal meg a telefonkagylóban, olyan halkán, mintha hangfogós hegedűn... A bedobott pénzt a készülék nem adja vissza, de emiatt még senki sem tett panaszt.

HÍR

Ágyában dohányzott borsodbányai lakásán Haris Márton vájár. Miután végigszívta cigarettáját, lámpát oltott, falnak fordult és elaludt.

SOKSZOR

A LEGBONYOLULTABB DOLGOKBAN

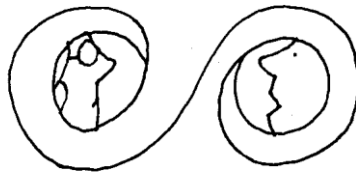
IS JÓL MEGÉRTJÜK EGYMÁST,

DE ELŐFORDUL, HOGY EGÉSZEN

EGYSZERŰ KÉRDÉSEKBEN NEM

- Kezét csókolom. Lehet itt felfújható gumimatracot bérelni?
- Mit mond?
- Rossz helyen járok? Pedig azt mondták, hogy ebben a zöld bódében van a Belkereskedelmi Minisztérium strandlerakata.
- Ez itt a Belkereskedelmi Minisztérium strandlerakata. De mi csak nyugszékeket, vízisít és felfújható gumimatracot adunk bérbe.
- Nagyszerű. Nekünk két gumimatracra lenne szükségünk.
- Egy szavát sem értem. Sprechen Sie deutsch?
- Nicht deutsch.
- Tudok egy keveset franciául. Vu sprechen franszé?
- Nicht franszé.
- Hát milyen nyelven lehet magával beszélni?
- Sajnos, csak magyarul.
- Jópofa. Hát akkor miért nem beszél magyarul?
- Hát hogy beszélek? Magyar vagyok, magyarnak születtem, kizárólag magyarul tudok. Mennyi a gumimatrac bérleti díja?
- Nézze, ne akarjon átdobni ezzel a dumával. Harmadéves történelem-filozófia hallgató vagyok, a nyári szünidőben lejöttem egy kis zsebpénzt keresni.
- Okosan tette.
- Fél napot dolgozom, fél napot strandolok. És ha érdekli, ott napozik a fiúm, és benne van az öttusa válogatott keretben.
- Ezt miért mondja ilyen gúnyosan?
- Mert nálam csak nyugszéket, vízisít és felfújható gumimatracot lehet bérelni. Ha hátsó gondolatai vannak, akkor eltévesztette a házszámot.
- Nincsenek hátsó gondolataim. Higgye el, csak két felfújható gumimatracot akarok bérelni.
- Bei uns ist vollkommene Glaubensfreiheit.
- Most mit mondott?
- Hogy nálunk vallásszabadság van. A külföldiek szokták kérdezni, hogy lehet-e vasárnap misére menni.
- Nézze, kérem, maga tanult logikát. Próbáljunk logikusan társalogni.
- Milyen furcsa nyelven beszél! Magyarul is így mondjuk: logikus.
- Ha már szóba került a vallásszabadság... Meg szabad kérdezni, hogy hisz-e Istenben?
- Csak mint Kierkegaard: a beteljesülésben. Érti, mire célzok?
- Körülbelül. Hogy valaki 70 000 fonálnyi mélység fölött lebegjen, és mégis boldog lehet... Teilhard de Chardint is ismeri?

- Nem volt kötelező, de két könyvét németül elolvastam.
- És mi a véleménye?
- Először elájultam tőle. Azt mondtam, gyerekek, itt a modern zseni... De aztán, épp a döntő kérdésben, amikor elkezdte a vallást meg a tudományt összeegyeztetni, abszolúte beleszalad a csőbe.
- Érdekes. Nagyjából nekem is ez a véleményem. De ha ilyen szépen megértjük egymást, miért nem jutunk egyezsége ezekkel a vacak gumimatracokkal?
- Vulé vu bérelni kelksóz?
- Na tessék. Pedig mind a ketten értelmesen is tudunk gondolkodni. Mondok valamit: szűkítsük a kört. Mit szólna hozzá, ha két nyugszéket kérnék?
- Tessék parancsolni. Van napellenzős, napellenző nélküli.
- Nagyon helyes. No most, hogy állnak vízisível?
- Az három méretben létezik. Melyiket adjam?
- Semelyiket. Én ugyanis két gumimatracot szeretnék.
- Két micsodát?
- Különös. Úgy látszik, ezt az egyetlen szót sehogy se tudjuk megérteni.
- Milyen szó ez?

- Összetett. Gumi, plusz matrac. A gumit ismeri? A radírgumit? Az autógumit?
- Hát persze.
- A matracot is?
- Kérem szépen, ne nézzen hülyének.
- Hát akkor tegyük össze a kettőt. Adjon nekem két gumimatracot.
- Itt valami tévedés van. Nálam csak nyugszéket, vízisít és gumimatracot lehet bérelni.
- Bocsásson meg, kisasszony.
- Kérem, nem történt semmi.
- Viszontlátásra.
- Minden jót.

AZ ÓBUDAI IKREK

ÚJSÁGHÍR

Világraszóló esemény történt az óbudai Kórház szülészeti osztályán. Egy gyári takarítónő, minden előképzettség nélkül, hármas ikreket hozott a világra,

ráadásul olyanokat, akik a válluknál fogva össze vannak nőve. Ezzel a múlt század nagy szenzációja, a sziámi ikerpár le van pipálva, mert ők csak ketten voltak, ezzel szemben az óbudaiak, a magyar anyák örök dicsőségére, hárman. A kórházat valósággal megrohmozták az érdeklődők. Virágokkal, ajándékokkal és jókívánságokkal halmozták el az anyát, aki - gyermekeivel együtt - a legjobb egészségnek örvend.

TELEVÍZIÓ

Az óbudai hármas ikrek születése alkalmából a Televízió megszakította adását, közölte nézőivel a hírt, majd bemutatta az óbudai Víztoronyt, valamint az ugyancsak óbudai szennyvízderítőt, melynek építése zavartalanul folyik. A szpíker óva intette a nézőket a szertelen örömkítőzésektől, és nyugalomra intette az ország lakosságát.

NYILATKOZAT

Mindazoknak, akik három összenőtt fiam születésekor szerencsét kívántak, vagy valamilyen ajándékkal kedveskedtek, ezúton mondok köszönetet. Firbejsz Lajosné.

ORVOSI SZAKVÉLEMÉNY

Az ún. „óbudai ikrek” világrajövele sok szóbeszédre adott alkalmat. Itt-ott már négy vagy több gyerekről beszélnek. E nacionalista hírveréssel szemben mi, a szülészet dolgozói állampolgári kötelességünknek tartjuk, hogy tiszta vizet öntsünk a pohárba. Tény és való, hogy három összenőtt gyerek jött a világra, de ez nem olyan nagy dolog, előfordulhat a Szovjetunióban vagy más szocialista országban is. Úgy kell őket elképzelni, mint amikor valakinek kártyázás közben három bubí van a kezében, azzal a különbséggel, hogy ezek a bubik össze vannak nőve. Egyébként a szülészeti osztályon senki se bátorította az anyát ilyen extravagáns szülésre.

A jövőben minálunk továbbra is teljesen normális, szingli gyerekek fognak születni.

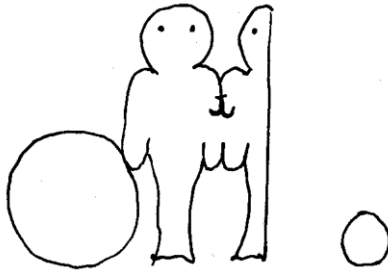
KORMÁNYNYILATKOZAT

Illetékes helyen leszögezték, hogy az óbudai ikrekről szóló híreket rosszindulattal eltúlozták. A kormány bizottságot nevezett ki, s ez megállapította, hogy Óbudán nem hármas ikrek születtek, hanem csak egy normális fiúgyerek, akinek a vállához egy másik normális fiúnak a fele van hozzá nőve. Ebben nincs semmi rendkívüli, tehát a kormány politikája nem változik, tovább építjük a Budapest-bécsi autópályát, és hívek maradunk szövetségeseinkhez.

BARÁTI BESZÉLGETÉS

Az Országos Nőszövetség meghívta Firbejsz Lajosné-t annak tisztázására, hogy voltaképpen hány fiúgyermeknek adott ő életet.

A hangulatos uzsonna az esti órákig elhúzódott, mert Firbejszné - érthető anyai elfogultságával - csak hosszas magyarázgatás és rábeszélés után volt hajlandó elismerni, hogy egész életében kettős látásban szenvedett. De aztán már ő maga nevetett a legjobban rajta, hogy nemcsak gyermekeit látja duplán, hanem a Gellérthegyet is, és azt hitte, hogy Magyarországon két Nőszövetség, sőt, két párt létezik.

LEVÉL A SZERKESZTŐHÖZ

Másfél gyerekes anya vagyok. Miért kívánják, hogy két villamosbérletet vásároljak, és miért kell dupla mennyiségben beszereznem a gimnáziumi tankönyveket, amikor nekem nem két, hanem csak másfél fiam van? És miért nem gyártanak fél konyakos meggyet a fél fiam számára, aki pedig él-hal érte?

VÉGZÉS

Egyetemi fölvételi kérvényét elutasítjuk, mert eddigi tanulmányai, valamint a fölvételi vizsga eredményei azzal a veszéllyel fenyegetnek, hogy rendkívüli képességeivel kisebbségi érzést ébresztene azokban az átlagos hallgatókban, akiknek csak egy darab agyuk van.

A RENDŐRSÉG KÖZLEMÉNYE

Óbudai lakásáról elkeseredett hangulatban távozott és azóta nem adott hírt magáról egy húszéves férfi. Személyleírása: Fél szeme: kék, fél fogsora: ép, arca: szabályos félkör. Különös ismertetőjele: a másik fele hiányzik.

APRÓHIRDETÉS

Normális megjelenésű, átlagos gondolkozású, sokat csalódott fiatalember két testvére elvesztése után olyan fiatal lány ismeretségét keresi, aki szokványos érzelmeit szokványos érzelmekkel viszonzná. Jelige: „Csak semmi feltűnés.”

PECSÉT

VISSZATÉRT A FÖLDRE A MAGYAR HOLDRAKÉTA

Beszélgetés a két utassal

1

- Örülök, hogy e nagyszerű teljesítmény után itt üdvözölhetem, a kelenföldi állomás föllobogózott restijében.
- Én is örülök, hogy itt lehetek.
- Mindenki kíváncsi önre. Mondjon magáról valamit.
- Ugyan mit? Olyan vagyok, mint más.
- Maga túl szerény.
- Nem szoktam lebecsülni saját képességeimet. Most is ötvenezer jelentkezőből választottak ki, pedig magas vérnyomásom és tériszonyom van.
- Hogy történt ez?
- Több helyen dolgoztam fontos beosztásban, és mindenünnen a legmelegebb ajánlásokat terjesztették a bizottság elé.
- Idézzon egyet.
- A VII. kerületi Frühauf Adél Bábaképzőből, ahol utoljára dolgoztam, azt írta a személyzeti osztály: „Olyan képességekkel rendelkezik a bábaképzésben, melyek az úrutazásra is alkalmassá teszik.”
- Ön csakugyan rendkívül tehetséges lehet. Bizonyára már kora ifjúságában vágyott a Holdba repülni.
- Az igazat megvallva, ez a gondolat meg se fordult a fejemben.
- Hát mit szeretett csinálni?
- Kizárólag ürgét önteni.

- Ürgét? Milyen célból?
- Csak úgy. Szerettem az ürgelevest.
- Akkor hogy esett önre a választás?
- Azt nem tudom. Éppen a Rókus kórházban gyógykezelték súlyos gyomorfekélyemet, amikor egy tudósokból álló küldöttség lépett ágyamhoz: „Fogadja jókívánságainkat az elvtárs. Magát fogjuk fellőni a Holdba.” Hát mit lehet erre mondani?
- Ön mit mondott?
- Semmit, mert a gyomorszonda kilógott a számból. Csak integettem.
- És most mondjon nekünk valamit a Holdról!
- Földünket kísérő égitest, mely mindig ugyanazt az oldalát fordítja felénk; emiatt felszínének hátsó fele innen nem látható.
- Észrevett valami egyebet is?
- Mit kellett volna?
- Például, hogy van-e élet a Holdon.
- Jó, hogy szól, mert ez bizonyára másokat is érdekelni fog. A Hold felszíne ugyanis annyira lukacsos, hogy én, ivóvizem nagy részét fölládozva, megpróbáltam ürgét önteni.
- És sikerült?
- Nem.
- Eszerint nincsenek ürgék a Holdban?
- Nincsenek.
- Ne legyünk telhetetlenek! Már az is nagy szó, hogy szerencsével megjárta ezt a nagy utat, és most jó egészségben üdvözölhetjük hazai földön.

2

- Ah, itt a parancsnok! Kapitány úr, van egy kis ráérő ideje?
- Kisebb-nagyobb megszakításokkal, mert erős gyomorrontással tértem vissza a Kozmoszból.
- Ez nyilván a súlytalanság állapotától van.
- Inkább a halászlétől.
- Azt is vittek magukkal?
- Dehogyan. Ott kínált meg velem egy vendégszerető család.
- Mit hallok? Hát vannak a Holdnak lakói? A másodkapitány nem is említette.
- Kollégám kitűnő ürrepülő, de a megfigyelőképesség a gyöngye oldala. Ráadásul az emberek nem érdeklik, még a halászlévacsorára se jött el. Ő inkább állatbarát.

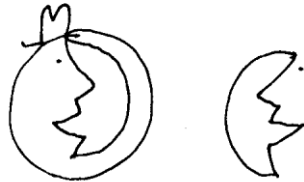

- Eszerint élnek ott emberek?
- Élnek, mégpedig kellemes meglepetésemre magyar emberek, akik már jól alkalmazkodtak a nagy hőmérsékleti ingadozásokhoz és más helyi adottságokhoz. Megedzödtek a hideg ellen, és persze hőállóak is, továbbá levegő híján - mert az a Holdon nincs - zacskóból vesznek lélegzetet, melyben még a hazuról hozott levegőt tartogatják.
- Milyen megható! És azonkívül, hogy magyarok, mivel foglalkoznak?
- Azonkívül, hogy magyarok, nem foglalkoznak semmivel, mert ez teljesen igénybe veszi az idejüket.
- Rólunk tudnak-e?
- Úgyszólván mindent, csak egy kis késsedelemmel, mert az ő teleszkópjaikon a nagy távolság miatt most még csak II. Ferenc József uralkodása látható.
- Ön is látta a királyt?
- Egy percre, amint éppen hadat üzent Szerbiának. Persze, onnan nézve a tárgyaknak nincs magasságuk. Ferenc József is egészen lapos volt, csak a szakállá állt ki belőle. Úgy nézett ki, mint egy szőrös egyforintos.
- Milyen érdekes! Tanult-e, tapasztalt-e még valamit a világűrben?
- Sok nagyszerű dolgot láttam.
- Nem is csoda, ha valaki ilyen jó megfigyelő. Mi volt a legérdekesebb?
- Nekem az volt a legnagyobb meglepetésem, hogy nem egy Hold van, hanem kettő.
- Kettő? Hogy értsem ezt? Egyik a másik mögött?
- Dehogyan. Szorosán egymás mellett, csak egy kis hézag van közöttük.
- Érthetetlen. Ezt még nem észlelte soha senki.
- Nem? Akkor, úgy látszik, tévedtem.

HOGLÉTEMRŐL

- Jó napot.
- Jó napot.
- Hogy van?

- Köszönöm, jól.
- És az egészsége hogy szolgál?
- Nincs okom panaszra.
- De minek húzza azt a kötelet maga után?
- Kötelet? - kérdeztem hátrapillantva. - Azok a beleim.

VAN VÁLASZTÁSUNK

A légikisasszony ide-oda lapozott a légi menetrendben. A kisujjában volt az egész, csak a biztonság kedvéért nézett utána.

- Van egy szép gép, mely Bécsből indul, és 16.10-kor érkezik Rómába.
- Ez fog a kifutópályán fölrobbanni?
- Hát bizony - mondta a légikisasszony.
- Más baj is van - jegyezte meg az utas. - Mire beérek a városba, zárva lesznek az összes hivatalok.
- Hát akkor ne Bécsben, hanem Prágában tessék átszállni. Ez a járat már háromnegyed egykor Rómában van.
- Ez már jobban hangzik - állapította meg az utas.
- Viszont Prágában három órát kell a csatlakozásra várni.
- Megéri - mondta az utas. - A bécsi géppel ugyanis elvesztek egy napot.
- Akkor jobb lesz a prágai géppel menni. Sajnos, ennek reggel hétkor van az indulása.
- Nem ideális - mondta az utas. - Ha tudom, hogy korán kell fölkelnem, le se hunyom éjszaka a szemem.
- Eszerint ön mindenképpen elveszít egy napot? - mosolygott rá a légikisasszony. - Akkor hát melyik géppel parancsol utazni?
- Talán mégis inkább a prágaival - mondta az utas. - Majd beveszek este egy erős altatót.
- Remélem, tudja - kérdezte a légikisasszony -, hogy ezzel a géppel is van egy kis bibi?
- Én csak azt hallottam, hogy az Alpeseekben szétzúródik egy sziklán. Vagy ez nem az?

- De igen. Ízzé-porrá megy széjjel - mondta a légikisasszony, s átnyújtva a jegyet, gépiesen hozzátette:
- Jó utat.

KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS

Nálunk is megalakult s már meg is kezdte működését az első hazai közvélemény-kutató intézet.

Kérjük a lakosság megértő támogatását.

Mutatóba közöljük első vizsgálatunkat, melyet annak a kérdésnek szentelünk, hogy miképpen vélekednek az emberek hazánk múltjáról, jelenéről és jövőjéről. Az eredmény megbízhatósága érdekében 2975 különböző rendű, rangú, munkakörű és felekezeti személynek az alábbi kérdőívet küldtük ki:

1. VÉLEMÉNYE A JELENLEGI RENDSZERRŐL

- a) Jó.
- b) Rossz.
- c) Se jó, se rossz, de azért egy kicsikét jobb is lehetne.
- d) Bécsbe vágyik.

2. ÉRZI-E A 20. SZÁZAD EMBERÉNEK MAGÁNYOSSÁGÁT

- a) Egészen magányos.
- b) Majdnem egészen magányos.
- c) Úgyszólván egészen magányos.
- d) Néha beszélget a házfelügyelővel.

3. KULTURÁLIS IGÉNYEI

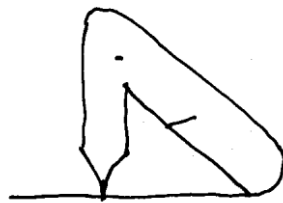
- a) Moziba, meccsre, kocsmába jár.
- b) Néha kinéz az ablakon.
- c) Még az ablakon se néz ki.
- d) Helyteleníti Mao Ce-Tung nézeteit.

4. MILYEN A FILOZÓFIAI KÉPZETTSÉGE?

- a) Marxista.
- b) Antimarxista.
- c) Csak Rejtő Jenőt olvas.
- d) Alkoholista.

EREDMÉNY

1. Az elmúlt húsz évben minden a lehető legjobb volt.
2. Most is jó minden, csak a 19-es busz közlekedik ritkán.
3. A jövő még jobb lesz, főltéve, hogy a 19-es busz járatait sűrítik.
(Megjegyzés: sűrítik.)

GONDOLATOK A PINCÉBEN

A labda egy betört ablakon keresztül leesett az alagsori folyosóra.

Az egyik gyerek, a házmesterék tizennégy éves kislánya, lebecgett érte.

Szegénykének a villamos levágta a fél lábát, s boldog volt, ha labdát szedhetett a többieknek.

Az alagsorban félhomály terjengett, de azért feltűnt neki, hogy egy sarokban megmozdult valami.

- Cicus! - szólt oda a falábú házmesterkislány. - Hát te hogy kerülsz ide, kiscicám?

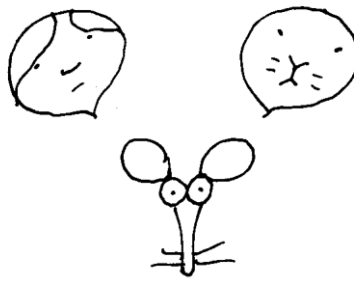
Fölkapta a labdát, s ahogy csak tudott, elsietett vele.

Az öreg, csúnya és rossz szagú patkány - őt nézték cicának - meghökkent. Így még nem beszélt vele senki. Eddig csak utálták, szénnel hajigálták, vagy rémülten elmenekültek előle.

Most jutott eszébe először, hogy milyen más lett volna minden, ha történetesen cicának születik.

Sőt - mert ilyen telhetetlenek vagyunk! - mindjárt továbbszötte ábrándjait. Hát még ha falábú házmesterkislánynak születik?

De ez már túlságosan szép volt. Ezt már el sem tudta képzelni.

TUDNIVALÓK, KÖZLEKEDÉSI KORLÁTOZÁSOK A FEBRUÁR 1-JEI ESEMÉNYEKKEL KAPCSOLATBAN

Mint ismeretes, holnapután, február elsején, egy keddi napon, délután háromnegyed hatkor vége lesz a világnak. Mindjárt utána az utolsó ítélet következik.

A fővárosi tanács illetékes ügyosztálya felkéri a lakosságot, hogy kerülje a pánikot. Másfelől viszont türelmetlenkedni is fölösleges, mert kivétel nélkül mindenki sorra kerül.

Nagyobb méretű közlekedési korlátozásokra nem lesz szükség, de az Alagutat - az esetleges beomlás veszélye miatt - délután háromkor lezárják. Ettől kezdve a négyes, ötös, ötvenhatos autóbusz a Lánchíd helyett az Erzsébet-hídon közlekedik.

A vasutak, hajók, autóbuszok menetrendszerűen járnak, sőt, a Vigadó térről egy sétahajó különjárat is indul, mely (elegendő számú jelentkező esetén) fellobogózott ravatalként úszik lefelé a Vaskapu festői vidéke és a Fekete-tenger felé.

Mindazokkal, akik életük meghosszabbítását akarják kérvényezni, máris közöljük, hogy kívánságuk nem teljesíthető. Még terhes anyák és újszülöttek sem képeznek kivételt, pedig néhányan jogosan panaszkodnak amiatt, hogy épp holnapután háromnegyed hatkor jönnek a világra, és ennek folytán roppant rövid életűek lesznek.

Másfelől viszont különleges szerencse éri mindazokat, akik ebben az időpontban amúgy is elhaláloztak volna. Ezek most jót röhögnek a markukba.

A NAGY MENETELÉS

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy tojás. Ez a tojás fogta magát, és elindult világgá. Ment, ment, s szembetalálkozott Berengár királlyal. Megkérdezte a király a tojástól:

- Hová, hová, tojás koma?
- Megyek világgá.
- Várj egy kicsit, veled tartok.

Gurult a tojás, baktatott Berengár király. Arra karikázott egy fél bicikli. Azt kérdezte Berengár királytól:

- Hová, hová, Berengár koma?
- Megyek világgá.
- Várj egy kicsit, veled tartok.

Görgött a tojás, ballagott Berengár király, karikázott a fél bicikli. Arra jött Jézus Mária Szent József.

- Hová, hová, fél bicikli koma? - kérdezte a fél biciklit.
- Megyek világgá.

Ő is velük tartott. Ahogy mentek, mendegéltek, szembejött velük Bertolt Brecht. Megállt, érdeklődött.

- Hová, hová, Jézus Mária Szent József koma?
- Megyek világgá.
- Én is megyek, menjünk együtt.

Beállt a sor végére Brecht. Jó darab utat megtettek, mikor szembejött velük Takariko Kiriwi japán asztalitenisz-világbajnok.

- Hová, hová, Bertolt Brecht koma? - kérdezte a szemüveges Kiriwi.
- Megyek világgá.
- Várj egy kicsit, én is megyek.

Elöl a tojás, utána Berengár király, őutána a fél bicikli, aztán Jézus Mária Szent József és Bertolt Brecht, utoljára Takariko Kiriwi, a szemüveges asztalitenisz-világbajnok. Mennek, mennek, mendegélnek. Mennek, mennek, egy szót se szólnak. Még ma is mennek, ha meg nem haltak.

BEVÉGEZETLEN RAGOZÁS

Sokszor csak úgy magam elé nézek
Sokszor csak úgy magad elé nézel
Sokszor csak úgy maga elé néz

Sokszor csak úgy magunk elé nézünk - - -

NÁSZUTASOK A LÉGYPAPÍRON

Nem mentek sehová. Minek is? Itt ez a szép Budapest, mondta az ifjú férj, van itt színház, mozi, hangverseny, látnivaló elég.
Otthon maradtak. Szépen, szerelmesen teltek mézesheteik.
Egy délután azonban, úgy fél hét felé, fölakadtak a lámpáról lelógó légypapíron.
- Buta egy véletlen!

*

A FÉRJ: Szeretsz, angyalom?

AZ ASSZONYKA: Nagyon.

A FÉRJ: Hát akkor gyere.

AZ ASSZONYKA: Már megint?

A FÉRJ: Gyeregyere.

AZ ASSZONYKA: Jaj, hogy te milyen vad vagy.

A FÉRJ: Gyeregyeregyere. Gyere!

AZ ASSZONYKA: Mindjárt, csak valamibe bele van ragadva a sarkam.

A FÉRJ: Rúgd le a cipőcskédet, de siess!

AZ ASSZONYKA: Akkor ma megint itthon maradunk. Pedig Csajkovszkij-est van a Zeneakadémián.

A FÉRJ: Füttyülök Csajkovszkijra.

AZ ASSZONYKA: Inkább mennél színházba?

A FÉRJ: Á, ezek a szájbarágós magyar rendezők... Mondd, te nem úgy érzed, mintha lengenénk?

AZ ASSZONYKA: Talán csak bebeszéled magadnak.

A FÉRJ: Egészen határozottan úgy érzem, mintha madzagon lógnék, és a levegőben himbálóznék ide-oda.

AZ ASSZONYKA: Ne törődj vele. Nézd meg, mi megy az Operában.

A FÉRJ: Hol az újság?

AZ ASSZONYKA: A konyhaasztalon.

A FÉRJ: Nem tudok kimenni, mert már nekem is bele van ragadva a lábam valamibe.

AZ ASSZONYKA: Furcsa... Nekem úgy rémlik, hogy az *Álarcosbál*.

A FÉRJ: Mondd, kérlek, amibe a cipőd beleragadt, az valami fényes és ragadós máz?

AZ ASSZONYKA: Olyasmi.

A FÉRJ: Én már a kezemet se tudom belőle kihúzni.

AZ ASSZONYKA: Hogy te hogy szeretsz panaszkodni! Az lesz a vége, hogy megint itthon ülhetünk.

A FÉRJ: Mi ez a rángatózás?

AZ ASSZONYKA: Megpróbálok kimászni ebből a ragacsból.

A FÉRJ: Ne vacakolj, mert még leszakadunk.

AZ ASSZONYKA: Hát te már mindenbe beletörödsz? Pedig azért szerettem beléd, mert olyan vállalkozó kedvű voltál, mindig megnevettettél, és azt mondtad, imádod a zenét...

A FÉRJ: Hiába imádom a zenét, ha nem tudom a végtagjaimat megmozdítani.

AZ ASSZONYKA: Mintha te volnál az első, aki beleragadt valamibe! Vannak rokkantak, láb nélkül. De ők is élnek, dolgoznak, még szórakoznak is.

A FÉRJ: Most mintha forognánk.

AZ ASSZONYKA: Ez is zavar?

A FÉRJ: Ilyet még nem is hallottam.

AZ ASSZONYKA: Akkor megmagyarázom. Befúj a szél a lépcsőházból, az forgatja ezt a ragadós micsodát. Megnyugodtál?

A FÉRJ: Hogy nyugodnék meg, amikor már hasig vagyok ebben a ragacsban!

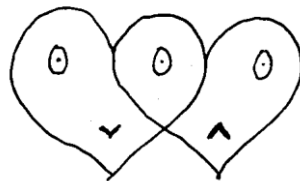
AZ ASSZONYKA: Te csak fújd a magadét! Húsz perc múlva hét. Már csak taxival érünk az Operába.

A FÉRJ: Semmibe veszed az élet realitásait?

AZ ASSZONYKA: Azt mondtuk, hogy ez a házasság nem olyan lesz, mint a többi. Mi nem fogunk kifogyni a szóból, elfásulni, veszekedni, elválni. Én még nagyokat akarok nevetni, és három gyereket akarok, és zenei iskolába akarom őket íratni.

A FÉRJ: Már a szájamig ér.

AZ ASSZONYKA: Légy szíves, telefonálj taxiért.

AZ AUTÓVEZETŐ

Pereszlényi József anyagmozgató, CO 75-14 rendszámú Wartburg kocsijával megállt a sarki újságárusnál.

- Kérek egy Budapesti Híreket.
- Sajnos, elfogyott.
- Akkor egy tegnapi is jó lesz.
- Az is elfogyott. De véletlenül van már egy holnapim.
- Abban is közlik a moziműsort?
- Az mindennap benne van a lapban.
- Hát akkor adja ide azt a holnapit - mondta az anyagmozgató.

Visszaült a kocsijába. Fölapozta a moziműsort. Némi keresgélés után talált egy csehszlovák filmet - *Egy szősi szerelmei* -, melyet dicsérni hallott. A Stáció utcai Kék Barlang moziban játszották, és fél hatkor kezdődött az előadás.

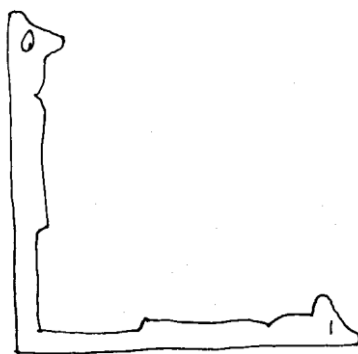
Éppen jókor. Még volt egy kis ideje. Továbblapozott a másnapi újságban.

Szemébe ötlött egy napihír Pereszlényi József anyagmozgatóról, aki CO 75-14 rendszámú Wartburg személygépkocsijával a megengedettnél gyorsabban haladt a Stáció utcában, és nem messze a Kék Barlang mozitól belerohant egy szembejövő teherautóba. Az elővigyázatlan anyagmozgató szörnyethalt.

- Még ilyet! - mondta magában Pereszlényi.

Órájára nézett. Mindjárt fél hat. Zsebre vágta az újságot, elindult, és a megengedettnél gyorsabban haladva belerohant egy teherautóba a Stáció utcában, nem messze a Kék Barlang mozitól.

Szörnyethalt, zsebében a holnapi újsággal.

A FÉLELEM RELATIVÍTÁSA

Két légy - normális, közönséges hazai legyek, légytársaiktól alig megkülönböztethetők - hébe-hóba, ha összeakadnak, egy szoba mennyezetén fejjel

aláfelé lógva, ahogy az már minálunk szokás, jól kidiskurálják magukat, apróra elmondván a velük történt kellemes vagy nem kellemes eseményeket.

- Hogy vagy, légytársam? - kérdé az egyiktől a másik.

- Rosszabbul már nem is lehetnék.

Vigyázat! A legyek közismert lódítók. Állításaikat nem kell szószerint venni, de elgondolkozni a nagyotmondásokon is érdemes.

- Ahogy így elnézlek, nem vagy valami viruló színben.

- Megvan rá minden okom. Akarod hallani?

A másik akarta, s az egyik elmondta, hogy tegnapelőtt, vasárnap, élete legrettenetesebb napján, a finom őszi napsütésben békésen üldögélt egy lócitromon az újjáépített Fővárosi Nagycirkusz előtti úttesten, ahol - ünnep lévén - nem volt zavaró az autóforgalom.

- S még panaszkodol? - lepődött meg a másik. - Hétszámra nem látok lócitromot.

- Várd meg a végét - mondta a másik.

Ültében, folytatta, egyszerre iszonyú robajlást hallott, velőtrázó üvöltést, fűszaggató sikolyokat, menekülő lábak dobogását, s még fel sem ocsúdott, amikor az újjáépített cirkuszból kitört egy szörnyalak, a rémálom, egy borzalom, és nyílegyenesen őfelé rohant.

- Ne húzd, ne húzd, mert beleőrülök - sürgette társát a másik, egész testében reszketve.

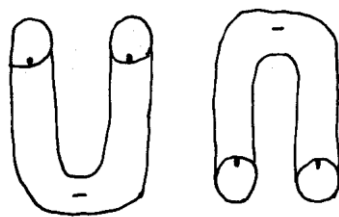
- Nem húzom, de azért visszszámolom. Tíz, kilenc, nyolc, hét, hat, öt, négy, három, kettő, egy... És istennek hála! Attól a lócitromtól, amin ültem, ha sokat mondok, másfél méternyire elcsörtetett az a szörnyeteg! Egy hajszálon múlt, hogy el nem taposott.

- És mi volt az a szörny? - kérdezte a másik.

- Oroszlán - mondta az egyik. - Miért vagy úgy megijedve?

- Mert azt hittem, fecske - rebegette a megkönnyebbülés sóhajával a másik.

Fölnevettek, elköszöntek, szétrepültek.

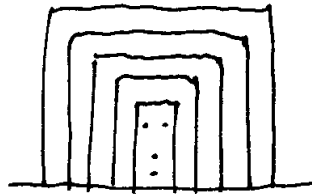
AJÁNLÁS

Irgalmas Úr! Mondj imát értünk, gyáva emberekért, akik minden kitörő, csörtető, bömbölő oroszlántól megfélemlődünk. Pedig a fecskék, csak a fecskék veszélyesek. Tőlük mentsd meg halandó lelkünket, ámen.

TÜRELEMJÁTÉK

Ha kinyitod a dobozt
lelsz benne egy kisebb dobozt;
ha azt a kisebbiket is kinyitod
akkor abban egy még kisebb dobozban
egy nála is kisebb dobozka van.
Figyelem! Ez kissé nehezen nyílik,
célirányosan a hüvelyk- és mutatóujjad közé fogva
finoman benyomni az oldalát.
No most, ha elboldogultál ezzel a dobozzal,
akkor egy egészen kicsike dobozban
megtalálod, amit oly régóta keresel.

Most viszont, ha becsuktad a legkisebb dobozt
ügyeskedned kell a nagyobbik dobozzal,
de ha az oldalát finoman benyomod
akkor simán rácsúszik a tető,
te pedig a nagyobb, a még nagyobb és a legnagyobb dobozt
most már könnyűszerrel becsukhatod,
de azért ne bízd el magad,
és mielőtt nekikezdenél,
hogya újra kinyitogasd a dobozokat,
egy percig megpihenhetsz.

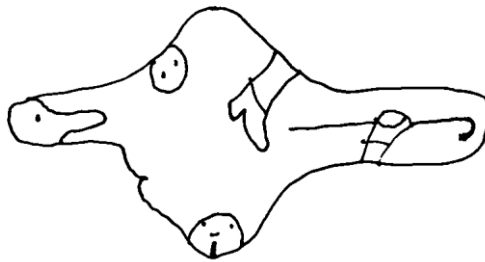

EGY POCSOLYA EMLÉKIRATAI

1972. március 22-én egész nap esett az eső, s én összegyűltem egy nagyon kellemes helyen. Meg is nevezem: Budapesten (Magyarország fővárosa), a XIII. kerületi Dráva utca 7. számú ház előtt, ahol horpadt a járda.
Ott éltem, éldegéltem. Sokan belém léptek, aztán visszanézve szidtak, ócsároltak, kemény szavakkal illettek, amelyeket nem írok le. Két napig voltam pocsolya, zokszó nélkül túrva a sértéseket. Mint ismeretes, 24-én kisütött a nap. Ó, mily paradox a lét! Fölszáradtam, amikor szép lett az idő!

Mit írjak még? Jól szerepeltem? Dörén viselkedtem? Mászt vártak tőlem a Dráva utca 7-ben? Most ugyan már mindegy, de azért jó volna tudni, mert utánam is gyűlnek majd oda pocsolyák. Mi gyorsan élünk, napjaink ki vannak számolva, és mialatt odalent időztem, felnőtt egy tette kész nemzedék, csupa álmodozó, nagyravágyó, potenciális pocsolya, és mind engem vallatnak, macerálnak, hogy mire számíthatnak abban a sokat ígérő horpadásban.

Én azonban mindössze két napig tócsáskodtam, és ennek alapján csak ennyit mondhatok: tény és való, hogy a hangnem drasztikus, hogy a Dráva utca szeles, és minduntalan, amikor nem kéne, kisüt a nap, de legalább nem kell a csatornán lefolyni... Hej, micsoda lyukak, horpadások! Csőtörések! Beroppant úttestek! Nagy szó ez manapság! Fiatalok, ha rám hallgattok, előre! Irány a Dráva utca!

PARTI NAGY LAJOS Örkény szemüvege

Valamikor a Tóték, az Egyperces novellák első kiadása és a dicsőséges csehszlovák hadjárat ideje táján írtam először emlékkönyvbe. Lakatocska, piros műbőr, titoksarok, ahogy kell. „Az élet olyan, mint a ringlispíl, egyszer fent, egyszer lent.” Meg voltam elégedve. A mondat működött. Füllenthetném, hogy lám, a kis kamasz, aki voltam, feltalálta a maga számára a képzavart. Holott csak összekevertem a ringlispílt az óriáskerékkel. Hogy lehetőleg ne keverjem össze többet, illetve hogy tudjam, mit mivel és mi célból kever össze az ember, az író, arra ráment nagyjából tizenöt év. A groteszkre, mondjuk. S arra, hogy megint működjön ugyanaz a mondat.

A köd és a működ.

De azért a piros műbőrrel óvatos vagyok azóta is. S nem igazán tudom, mi való egy Emlékkönyvbe. Emlékek, nyilván. „Amikor hosszas tépelődés után a mestert felkerestem, hónom alatt...” Vagy „dobogó szívvel csöngettem a...” Netán „reám emelte okos... és azt mondta, hogy...” De nem emelte. Nem ismertem személyesen Örkény Istvánt. Akkor hát nem emlékek.

Holott.

Egy ilyen sokat sejtető, szikár „holott”-tal lehetne kezdeni valamit. Még Emlékkönyvbe valót is. Léven az emlék egy igen bonyolult dolog. Amiképpen a viszony is, a közöm is. Hogyan tudatosodik, például, egy köz? Mit jelent ma Örkény? Sokat, egyenletesen sokat. Továbbá a mű tizenöt éves utóélete. Volna mit írni. Csomó közhely. „Az Örkény-groteszk oltása a magyar irodalom terebélyfájában szárba szökkenvén, maradandónak bizonyult, és izmos...” Satöbbi.

De én legyek csak óvatos.

Az írógép fekete műanyagköpenyén háklisan, otthonosan matat egy brandenburgi légy. Október vége van, bőven túl vagyok a határidőn, ideje sietni. Olvastam, firkáltam, élvezkedtem. Tud-e magyarul egy brandenburgi légy? Ha most álegypercesre vetemednék, volt eszemben, akkor lenne egy felütésem. Pár dísztelen, takarékos mondat kéne még, s egy csattanó. Semmi magyarázkodás, semmi jelző. A légy az légy. Az olvasó felnőtt. Tudja, amit én tudok, sőt. Tudjuk: a közlés minimuma az író, a képzelet maximuma az olvasó részéről. Pedig szívesen ragoznom. Szeretek ragozni. Attól lesz az én legyem. Az ahogytól. Különféle ahogyokat variálunk, plusz sors és alkat. Úgy látszik, a légy tud magyarul, mert megunván e szószaporitást, megtelepszik az „emlékkönyv” szón.

Tehát mégis Emlékkönyv.

Örkény egy nagy magyar író. Szépen haladok. Ez a megállapítás meg fogja rengetni az Örkény-recepciót. S ha ehhez még hozzáteszem, hogy az Egyperces novellákéi század közép-, kelet-közép-, közép-kelet-, na jó, szóval, hogy az európai groteszk egyik alapműve, akkor ez máris egy komoly írás.

Közben a légy szép csöndesen átül a nagybetűváltó billentyűre.

Tace!

Ez a kis cédula van a Különös házasság koporsójában. S mért hallgassak, ha eszembe jutott egy ilyen lapidáris Mikszáth-mondat? Ki mondta, hogy hallgass, von vállat a brandenburgi légy, aki tud magyarul, s nyilván olvasott Mikszáthot, hiszen aki nem, az nem tud magyarul. Magyarai.

Mikszáth is egy nagy magyar író. Őt se ismertem. És akkor most tovább, szépen, frivolán. Hogy Örkény mit írt volna egy Mikszáth-emlékkönyvbe, pardon. Pogány Süttő fia Süttőt, hogy hányféle a széjjelfelé. Esetleg abádszalóki házhelyet. Utolsó meggyagot, ilyesmit. Bár megjegyezte volna, hogy terjengősnek tartja, anekdotizmusnak. De amúgy! Jézusmária, hogy az miket vágott a fejünkhöz, nekünk, „álmodó” magyaroknak.

Örkény a leveskockába préselt Mikszáth, mondjuk. Modern idők. A leveskocka utóélete. Maggi. Vegeta. Glóbus konzerv. Örkény nélkül nem nagyon van, ha van, magyarságismeret.

A légy sokat sejtető tétovasággal otthagya a nagybetűváltót, és átrepül a kérdőjelre. Egy ilyen emlékkönyv, gondolom, olyasmi belül, mint valami fogadási kókuszszőnyeg. Mezítláb szúr, ünnepi fekete cipőben (felső rész: bőr, talp: műanyag) csúszik. Az ember mendegél tehát a kövön, mellette, zokniban.

Örkényen kívül magyar ajak aligha említette együtt Chaplint és Petőfi Sándort.

Ez szép. Ezt én nagyon szeretem. Charlie Chaplin: National Song. Avagy szabadság-szeretlem a Fifth Avenue-n. Tortadobálás, fújó paripák. Egy mákos, agyonkaristolt segesvári némafilm. Szikra mozi. Vörös Csillag filmszínház. Chaplinség és Petőfiség. E kettőből ki is áll a magyar groteszk. Cseplényi Károly és Alexander Petrovitz.

Egyperceseket olvasni tizenhat évesen. Legelőször persze a vicc jött át, a frenetikus bohóckodása. Chaplin és Buster Keaton. Utóbb a mód. Megtalálni, lepucolni, beemelni. S még utóbb a részvét. Ami nélkül nincs irodalom. És nincs groteszk. Csöndes, takarékos, de engesztelhetetlen részvét. Az ürge-ethosz egy változata. Az író nem különb, az olvasó nem különb, senki nem különb. Suhognak Deákné vásznai. Deákné a pataokban. Hypo. Rapid mosópor. Egy pirinyót mindennek véres a torka. De csak mint egy szórakozott, könnyű nyaksál. Épp hogy.

Már nem sejami lobogónk, még nem Deákné.

Viszont arra a legelső Egyperces-élményre illenék jobban emlékezni. S részletezném, szűkszavúan. Íze, szaga, állaga, körülbelül 1970. De én csak a tényre emlékszem, a vaskos kötetre, ahogy mondani szokták, s hogy Örkény a torkomon akadt. Tán még úgyabbul, mint Karinthy. Hogy azóta számomra evidencia.

„Mi sok mindenben az ő fejével gondolkozunk, csak nem tudunk róla” – írta Örkény Karinthyról, aki szintén egy nagy magyar író. Aha, aha, ennyi nagy magyar író, dörzsölgeti a lábait a légy, de nem szól, mégis, ugye, brandenburgi. Ne szóljon bele, mikor egymás közt. Fészkelődik, unatkozik. Hogyha lehet így írni, hát akkor talán így kéne, erre gondolhattam akkor. Már maga a szó is; groteszk. Groteszk. De tizenhat évesen az ember még ezerféleképp akarna írni. A lelke mélyén, nyilván, Petőfiül. És tengerészül, pilótául, hiszen még merő Aranyláz. A bakancsszegeit csak jóval később kezdi elszopogatni. Amikorra egy, azaz egyetlenegy bakancsa marad.

De jó, ha idejekorán tudja, hogy van bakancsszeg. És vannak Egypercesek. Megjegyzem, én **itt a Réber-féle Egypercesekről beszélek. Réber László úgy nőtt össze Örkénnyel, mint Jošef Lada Hašekkal.** Hašek és Örkény. Azért, bízom benne, belőlük vagyok. Eléggé. Sok mindenem. Ha olykor nem is látszik a bakancs a glett alatt. Remélem, hogy nem. S hogy igen.

Közben beesteledett, mármint hogy most közben, és eltűnt a brandenburgi légy, szereplőm, jó kis vehiculumom, akadok is meg. Még utána szólok, hogy Hašek speciel cseh, de hiába. Pedig tud csehül. Az ember azt megérzi. A kastélypark, amit százegy napja van szerencsém az ablakból láthatni, nos, a park olyan sötét, mint. De nem talállok ki hasonlatot. Egy Örkény-émlékkönyvben még az is sok volna, hogy „burkolózott”. Sötét van, és kész. A többi rá van bízva az olvasó képzeletére.

Jó sötét. Talán látást, azt lehetett Örkénytől tanulni leginkább. Nem is annyira írni, mint látni. Bár ha az ember Örkényt olvas, utána takarékosabban fogalmaz, sőt, roppant takarékosan. Valahogy meztelenebbül. De se barnára sülve, se Adonisz. Az Örkény-mondat olyan, mint egy hétköznapi aktatáska kattánása. Becsukni, és akkor az ki van nyitva. Alany, állítmány, pont. Ahhoz már hozzányúlni nem lehet.

Az a próza, egyáltalán az az irodalom, ami számomra a nyolcvanas években fontossá vált – ahogy Örkény, mint mondta többször, mindent a költészettől tanult, én szinte mindent a prózától –, az a formálásmód eléggé elkanyarodott a tömondattól. Mondhatnám, az úgynevezett „szituációt” nyelvivé, olykor mindenestül nyelvivé tette, megtörténtette a nyelvet magamagával, belül keresvén meg, hogy mi van ekívül, hogy hol van számára hely, hogyan ábrázolható mégis, ami ábrázolhatatlan. S ami akkor tán lilának tűnt, arról kiderült idővel, hogy ugyanaz az orgona, legföljebb más kéz és más regiszterek. De a levegő közös, s a fújtatók is ugyanonnan. Erdő nem egy van, de egy a szél.

Csinálj több fényt, majd meglátod.

Az érett Örkény-szöveg, mint egy belül tág aktatáska arányos lélegzete. Egyébként színleg semmi különös. Sokan hordanak ilyesmit. Nyúvik, futkároznak vele, rá se néznek. Bőrni bőr, de, mondjuk, nem az a mittudomén. Táska. Holnapi újság, tíz deka parizer, igazolvány, zseblámpa álmoság ellen, vérzivatar, Varsányiné, Egérke, kulcs, parnasszusbérlet, örökíró, szemüveg.

Talán irályt nem, mert az eléggé utánozhatatlan, de látni nagyon is.

Örkény szemüvege nagyon is ott van a mai magyar irodalom orrán. Viszont egy

valamirevaló, állandóan hordott szemüveg az észrevétlen. Legalábbis annak, aki hordja. Az csak átnéz rajta, mintha ablaküvegen, de ha leveszi, akkor hunyorog, és se színén nem lát, se fonákján. Ha egyáltalán le lehet venni. Örkény nélkül nincs új magyar próza. Nincs új magyar semmi, oxigén nélkül levegő, szénsav nélkül szódavíz. Csak erre nem nagyon szoktunk gondolni. Holott.

Például az Egypercesek elpetőfiesültek. Folklórból lettek, és folklórrá. Ha az ember, egyre ritkábban, hall valami gyanúsan, írógyanúsan jó viccet, tehát arányos, remek nyelvi művet, akkor rögtön arra gondol, vajon nincs-e ez meg Örkénynél. S akár megvan, akár nincs, ilyesmi a halhatatlanság. Továbbá normálisnak lenni. Örkénytől normálisnak lenni lehet tanulni. Ami voltaképp nem sok, de Chaplin se sok. Talán ezért nincs iskolája. Vagy van? Mi az, hogy iskola?

Mitől van, hogy sokkal bonyolultabb, illetve monumentálisabb nyelvi konstrukciók sokkal könnyebben utánozhatók? Mitől, hogy látszat szerint nincs könnyebb, mint egyperceseket írni? Majdnem írtam, lám, egyet, csak épp a légy repült el.

Örkény legye mért nem repül el?

Holott a recept, hivalkodóan, hogy ne mondjam, pofátlanul egyszerű. Végy bármi köznapi tárgyat, nézegesd addig, mint Maupassant az almafát, tudj róla sokat, hogy kiválaszthasd azt a keveset, ami dráma, helyezd bizonyos kontextusba, állítsd fejre, avagy talpra, illetve vedd észre, hogy hol áll. És hagyd élni. Ne magyarázd meg.

És hívjanak Örkény Istvánnak. Hm.

Ha lett volna iskolája, az bizonyosan valamilyen ugróiskola lett volna.

Vagy volt? Jártam is oda? Mind jártunk, csak nem oktatás folyt ott, hanem valami homályos, kívülről érthetetlen tevékenység? Ki tudja azt? Olyasmi, hogy itt egy pont, ott egy másik pont. S valahol, kiben-kiben hol, van egy legrövidebb út. Más nem is kell hozzá. Illetve, speciel az egypercesekhez még harminc év, egy bizonyos alkat, együttállás. Csipetnyi kegyelem.

Ugrálni persze mindenhogy lehet, hosszan, röviden. Még célba érni is.

Csakhogy az hiába tart egy percig.

Mert az Egypercesek Örkényé.

De a szemüveg azért a miénk is.

S talán akkor ez mégis valami iskolaféle.

Hogy én magyarok, te magyarsz. Mert ikes az ige.

1994